

ÅLESUND KOMMUNE

Norges Vassdrags- og Energidirektorat (nve)
Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Miljø, by- og stadutvikling

Saksbehandler:

May Therese Foss

Tlf. 47 65 38 49

Deres referanse:

Vår referanse:

20/412-40 20/98436

Arkivkode:

S41

Dato:

11.10.2020

Haramsøy vindkraftanlegg - Klage på vedtak om MTA- og detaljplan - Vindturbiner - Haram Kraft AS

Vi viser til NVEs vedtak d. 18.9.2020 hvor revidert MTA- og detaljplan for Haram vindkraftverk blir godkjent. Vi ønsker med dette å klage på vedtaket, og sender til både NVE og Olje- og energidepartementet for behandling.

Vi vil først vise til vår uttalelse til søknad om revidert MTA- og detaljplan d. 18.6.20. Her pekte vi på flere momenter som ikke var utredet tilstrekkelig – blant annet støy (herunder bruk av konservative og lokale parametere) med tilstrekkelig sikkerhetsmargin, forurensning av drikkevannskilder og utsatt byggestart i påvente av ny, korrekt støyrapport. Kommuneoverlegen har kommet med supplerende vurderinger til denne klagen.

Kommuneoverlegen

Kommuneoverlegen vil fremme sin bekymring for negative folkehelsekonsekvenser for beboere på Haramsøy dersom planen for utbygging av vindkraftverk blir realisert, særlig hvis kravet for støygrense ikke blir nedjustert.

Det er ikke til å legge skjul på at saken er omtalt i media som en av de mest omstridte i Norge. Prosjektet oppleves av lokal befolkning som et stort inngrep i det lokale miljøet og naturen. Haramsøy er en liten øy på bare 13 km² med begrensede lokale rekreasjonsområder.

Når man går gjennom dokumentasjon som foreligger i saken, er folkehelse som begrep ikke nevnt og er ikke utredet. Det kan virke at NVE har tatt større hensyn til konsekvenser for fugler og flaggermus, som er uten tvil et viktig tema i denne saken, men hensyn til folkehelse har dessverre blitt tilsidesatt. Støy kan påvirke folkehelse og er omtalt i utredningen, men folkehelse er mer enn bare helseeffekter av støy. NVE i sin konsesjonsvurdering fra 23.06.08 p. 7.4.2 viser til spørreundersøkelse fra 2007 om positive holdninger til vindkraftverk blant kommuneinnbyggere i tre vindkraftkommuner, og legger resultatet av undersøkelsen til grunn i sin vurdering om at tiltaket kan virke positivt for landskapet:

«7.4.2 Fordeler av tiltaket for landskap For noen kan Haram vindkraftverk fremstå som et symbol på fremgang og aktivitet i Haram. Med bakgrunn i en slik holdning, kan vindturbinene oppfattes som et positivt element i landskapet, og som symbol på ny fornybar elektrisitetsproduksjon og bærekraftig utvikling. NVE er kjent med at Synovate MMI på oppdrag fra Statkraft i juni 2007 gjennomførte en spørreundersøkelse om holdninger til vindkraftverk i kommunene Smøla, Hitra og Lebesby. 72 prosent av de spurte oppgir at de har et positivt syn på vindkraftverket, mens 12 prosent har et negativt syn på anlegget. På spørsmål om "ren energi" passer dårlig eller bra for å beskrive vindkraftverket, svarte 90 % av innbyggere som ble intervjuet at dette er en meget eller ganske god beskrivelse. På spørsmål om vindturbinene har ødelagt landskapsbildet, svarte 31 % av innbyggere som ble intervjuet at dette er en passende beskrivelse, mens 45 % mente at dette er en dårlig beskrivelse. NVE konstaterer at erfaringer fra vindkraftkommuner viser at et stort flertall av innbyggerne har et positivt syn på vindkraftverk og at mange mener vindkraftverk er en ren måte å produsere elektrisitet på. NVE konstaterer at Haram vindkraftverk kan oppfattes som et positivt element i landskapet og fremstå som et symbol på ny fornybar energi, økt aktivitet og bærekraftig utvikling.»

NVE viser til positive erfaringer i Smøla, Hitra og Lebesby kommune. Men kan erfaringene i de nevnte kommunene overføres direkte til Haramsøy?

Smøla og Hitra er øyer med forholdsvis befolkningstetthet på 7,9 (befolkningstall 2166, areal 271 km²) og 5,9 (befolkningstall 4522, areal 755 km²). Lebesby er en fastlandskommune i Finland med befolkningstetthet på 0,4 (befolkningstall 1341, areal 3459 km²). Til sammenlikning er Haramsøy en liten øy på bare 13 km² og befolkningstall på 571, befolkningstetthet er på 44, altså 100 ganger større enn i Lebesby. Det er uunngåelig at etablering av vindmøllepark på et mindre og mer tettbebygget område vil ha større negative konsekvenser for lokalsamfunn enn vindmøllepark på et større området med lav befolkningstetthet. Derfor kan ikke positive erfaringer fra lokalsamfunn i Smøla, Hitra og Lebesby overføres uten videre på befolkning på Haramsøy med konklusjon av at tiltaket kan virke positivt for landskapet, noe åpenbart befolkning på Haramsøy har vært uenig i siden saken ble først behandlet i 2004. Selv om vindmølleparken blir plassert bare på et areal 2,8 km² på Haramsfjellet, utgjør dette ca 20% av øyens totale areal og er tross alt det eneste området befolkning har til rekreasjon, i motsetning til befolkning i Smøla, Hitra og Lebesby. NVE skriver at NVE har mottatt 747 underskrifter mot etablering av Haram vindkraftverk. Dette i seg selv er et alvorlig signal når befolkningstallet på Haramsøy er 571.

Støy er også en viktig miljøfaktor som påvirker folkehelse, særlig når støybelastning kommer i tillegg til andre negative konsekvenser av tiltaket (skyggeeffekt, iskast, visuell forurensning og innskrenkning av turområdet). Haramsøy er en liten øy og det er begrensede muligheter til å plassere vindturbinene på en optimal avstand fra støyfølsomme bebyggelser. Både denne faktoren og usikkerhet ved støyberegninger øker risiko for at den reelle støybelastningen vil bli større enn antatt særlig med tanke på rentonestøy, og langt større enn anbefalt støynivå 37dBA som er omtalt i TA-nummer 1378/2000:

«Grensen på 37 dBA er valgt ut fra SFTs retningsgivende grense på 40 dBA for nattestøy ved boliger. For å være sikker på at denne grensen ikke overstiges ved rentonestøy eller vindskygge, er kravet skjønnsmessig økt med 3 dBA etter faglige tilrådinger.

NVE vil forelegge alle konsesjonssøknader der støy kan få negative konsekvenser for nærliggende bebyggelse for SFT. SFT vil gi høringsinnspill til NVEs konsesjonsbehandling og også vurdere om et anlegg krever utslippstillatelse etter forurensningslovens § 11. Det vil normalt ikke være behov for en slik søknad om utslippstillatelse etter forurensningsloven, men utbyggere bør kontakte SFT med forespørsel om eventuelle søknadskrav når beregnet støynivå er over 40 dBA, jfr. § 8 tredje avsnitt i forurensningsloven.»

Det kommer ikke frem i saksbehandlingsdokumenter at SFT har vært involvert og gitt sine innspill når det gjelder støy.

Selv om det trekkes frem positive argumenter i NVE sin vurdering om støy, med at antall turbiner er redusert, turbinene er flyttet til en mer gunstig posisjon og at antall støyutsatte boliger over 45dBA er redusert til null dersom det velges en støyreducerende modus, er det fortsatt høy usikkerhet om den reelle støybelastningen blir større enn det støyrapporten viser. Folkehelsekonsekvenser som følge av undervurdering av støybelastning kan bli større enn det man kanskje tror.

Når man legger sammen helseeffekter av støybelastning, skyggeeffekt, iskast, risiko for drikkevannsforurensning, befolkningens opplevelse av forringet landskap og opplevelse av å ikke bli tatt hensyn til, er det nærliggende å tenke at folkehelse vil settes i fare dersom tiltaket blir realisert, særlig med den usikkerhet rundt den reelle støybelastningen som det er nå. Dette kommer i tillegg til de psykososiale effektene; splittelse i befolkningen og følelsen av å bli overkjørt av sentrale myndigheter.

Pkt. 3.1 Støy

Ålesund kommune viser til brev av 10.6 om stans av arbeidet med vindkraftverket fram til det ble fremlagt ny støyrapport. Kommunestyret mener fortsatt at «worst case»-analysen ikke har blitt hensyntatt. NVE skriver i sitt vedtak på s. 10 at det alltid vil være usikkerhet knyttet til beregning av støy fra vindturbiner – men at denne usikkerheten vil vurderes nærmere ved gjennomføring av et støymåleprogram for tiltaket. Dette måleprogrammet skal ifølge vilkårene på s. 1 gjennomføres innen to år etter idriftsettelse. Ålesund kommune mener at dette er for sent, og at man heller må gjøre strengere vurderinger før vindkraftverket kan settes i drift. Her burde altså heller NVE ha stoppet opp, og utsatt behandling. Dette understrekes av at turbulens er lite utredet, noe som er viktig på grunn av at turbinene nå har fått større rotor og bladene kommer nærmere bakken. Turbulens, vindskygge, unaturlig amplitudemodulasjon samt usikkerhet ved selve beregningsmetoden gjør at det å la være å legge til sikkerhetsmargin vil være svært uansvarlig sett i et folkehelseperspektiv.

Pkt. 3.13 Naturfare

Ålesund kommune viser til klage på masseuttak 1 og skredfare på Haramsøya. Ålesund kommune mener skredfaren må ha en ny utredning før utbygging av anlegget. Ålesund kommune mener at det er stor fare for steinsprang fra «Kråkhammaren», og kan ikke se at rapporten fra Norconsult og NVE har endret dette inntrykket. Hele øya burde ha blitt vurdert med en gang, og ikke på et senere tidspunkt slik som utbygger sier at de skal. Dette blir for sent.

Konklusjon og oppsummering

Vi ser at NVE har innhentet supplerende opplysninger fra utbygger. På bakgrunn av disse har NVE altså fattet vedtak om godkjenning. Vi mener imidlertid at disse opplysningene burde ha ført til et avslag – eller i det minste utsatt iverksetting fram til forhold omkring konsesjonen, støyforhold, folkehelse og naturfare er tilstrekkelig utredet. Selv om utbyggingen etter sigende er iht. vilkår og tillatelser/konsesjon, vil de store usikkerhetene og manglende utredningene gjøre at konsesjonen i utgangspunktet er svært mangelfull. Dette gjør at alle etterfølgende godkjenninger vil lide av samme følgefeil. Manglende kunnskapsgrunnlag er en saksbehandlingsfeil som i dette tilfellet ville ha virket bestemmende på de etterfølgende vedtakenes innhold.

Ålesund kommune ser at det er flere forhold som vi har påpekt tidligere som ikke er hensyntatt eller besvart på tilfredsstillende måte. Det er forhold i saken som ikke er avklart fra starten av (konsesjonsbehandlingen), og at en nærmere utredning vil føre til at utbyggingen ikke kunne ha blitt godkjent. Dette gjør at vedtaket har saksbehandlingsfeil som har virket bestemmende på vedtakets innhold, og må oppheves jf. forvaltningsloven § 41.

Utsatt iverksettelse

Søksmålet om vindkraftverket skal opp i Sunnmøre tingrett i slutten av oktober. Ålesund kommune ber derfor om at NVE/OED må fatte vedtak om utsatt iverksetting fram til saken er avgjort i domstolen jf. forvaltningsloven § 42.

Med hilsen
Ole Andreas Søvik
kommunalsjef

May Therese Foss
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.